

İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I

XVIII. - XIX. YÜZYIL'DA
OSMANLI DEVLETİ'NDE YENİLİK HAREKETLERİ

HAFTA 4

Doç. Dr. Ercan KARAKOÇ

YÜZYILLARA GÖRE YENİLİK HAREKETLERİNİN GENEL YAPISI

XVII. YÜZYIL	XVIII. YÜZYIL	XIX. YÜZYIL
Baskı ve şiddet var.	Baskı ve şiddet yok.	Baskı ve şiddet yok.
Kişisel ve yüzeyseldir.	Kişiseldir, biraz daha temellidir.	Kurumsaldır, temellidir.
Sadece askerî alandadır.	Askerî-teknik alandadır.	Her alandadır.
Avrupa'nın üstünlüğü kabul edilmemiştir.	Avrupa'nın üstünlüğü kabul edilmeye başlanmıştır.	Avrupa'nın üstünlüğü kabul edilmiştir.
Öncülüğü padişah ve sadrazamlar yapmıştır.	Öncülüğü padişah ve sadrazamlar yapmıştır.	Öncülüğü aydınlar yapmıştır.
Padişahın yetkileri kısıtlanmamıştır. Demokrasiden uzaktır.	Padişahın yetkileri kısıtlanmamıştır. Demokrasiden uzaktır.	Padişahın yetkileri az da olsa kısıtlanmıştır. Demokrasiye adım atılmıştır.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

II. Viyana Kuşatması

Lale Devri (1718-1730)

- Bu dönemde, Osmanlı yönetimi bir yandan çeşitli nedenlerle Avrupa'dan kaçıp, Osmanlı'ya sığınan yabancıların görüşlerinden yararlanırken, diğer yandan da Avrupa'nın çeşitli ülkelerine elçiler göndererek, Batı'yı yakından tanımaya çalışmıştır.
- Nitekim bunun bir sonucu olarak 1727'de ilk Türk Matbaası kurulmuştur.
- 1773'de de çağdaş bilgilerle donatılmış denizciler yetiştirmek üzere Mühendishane-i Bahr-i Hümayun adı altında bir okul açılmıştır.

İbrahim Müteferrika

Mühendishâne-i Bahrî-i Hümayun 1788

- ▶ Nitekim zamanla Avrupa'dan Osmanlı Devleti'ne çeşitli yollarla gelip devlet hizmetine girenlerin yardımlarıyla açılan askeri okullardan yetişen kişilerin gayretleri sonucu, Osmanlı Devleti'nde batılı anlamda ıslahat hareketleri başlamıştır.
- ▶ Ancak III. Selim dönemine kadar ıslahatlarda önemli bir gelişme gösterilememiştir.

XVIII. Yüzyılda Diğer İslahatlar

III. Ahmet Çeşmesi, Topkapı

Sultan III. Ahmet (1703-1730)

III. Ahmet Çeşmesi, Üsküdar

Üç Müneccim (Astrolog, Yıldız Falcısı)

- III. Selim'in babası III. Mustafa, 1763'te, devlet yönetiminde çok başarılı bulduğu Prusya Kralı II. Frederik'ten, elçisi Ahmet Resmi Efendi aracılığıyla kendisine üç tane iyi "müneccim" göndermesini ister. Çünkü III. Mustafa, II. Frederik'in dönemin büyük devletlerinden Avusturya, Rusya ve Fransa'ya karşı Yediyıl Savaşları'nda kazandığı büyük başarıları, kendisine yol gösteren müneccimlerine borçlu olduğunu sanmaktadır. II. Frederik, Ahmet Resmi Efendi'yi birkaç gün sonra sarayına davet eder ve ondan, buldukları odanın penceresinden dışarıda talim yapan askerlerine bakmasını ister ve sonra şunları söyler:
 - "Ülkemi düşmanlara karşı koruma ve iyi yönetme konusunda başarılı olmamın üç sırrı vardır.
 - 1. Tarih okumak ve tarihe ciddi bir ilgi göstermek. Çünkü buradan dersler çıkararak hem ülkemi hem de savaşları yönetmeyi öğrenirim.
 - 2. Disiplinli ve gerekli şekilde donatılmış iyi bir orduya sahip olmak ve onu, barış zamanında da, hemen savaşa girecekmiş gibi sürekli eğitmek.
 - 3. Savaşın masraflarını karşılayabilmek için daima dolu bir hazineye sahip olmak.
 - Benim müneccimlerim işte bunlardır. Padişah dostuma böylece bildirmenizi rica ederim."

III. SELİM DÖNEMİ

- III. Selim tahta çıktıktan sonra (1789-1807), devletin kötü gidişatını durdurmak için alınması gereken tedbirleri belirlemek üzere, ileri gelen devlet adamlarından oluşan bir danışma meclisi (Meşveret Meclisi) toplamıştır.
- Sultan, bu meclisin hazırladığı raporlar doğrultusunda «Nizam-ı Cedid» adı verilen yenilikleri yapmak amacıyla bir dizi ferman yayınladı.
- 1793'de Yeniçeri Ocağının yanı sıra Nizam-ı Cedid adıyla Avrupa tarzında bir askeri ocak kuruldu.
- Bu ocağın subay ihtiyacını karşılamak için de 1794'de Mühendishane-i Berri Hümayun adlı bir okul açıldı.
- III. Selim döneminde Londra, Paris, Viyana'da daimi elçilikler de faaliyete geçti.
- Batı dillerinde yazılmış önemli eserler Türkçe'ye çevrilerek, Batı düşüncesinin ülkeye girmesine hız verildi.

- Ancak yeniliklere karşı olanların Kabakçı Mustafa'nın önderliğinde çıkarttıkları isyan sonucunda III. Selim tahttan indirildi.
- İlk ciddi ve geniş boyutlu yenileşme hareketi engellendi.
- Yeniçeri teşkilatını kaldırmayı, ulemanın nüfuzunu kırmayı, Osmanlı Devleti'ni Avrupa'nın ilim, sanat, ziraat, ticaret ve medeniyette gerçekleştirdiği ilerlemelere ortak etmeyi amaçlayan Nizam-ı Cedid hareketi, III. Selim döneminin kapanmasıyla bu hedefleri tutturamadan sonuçsuz kaldı.

Mühendishane-i Berri-i Hümayun (Halıcıoğlu)

Cezzar Ahmet Paşa ve Napolyon

XVIII. YÜZYIL ISLAHATLARI

KÜLTÜREL - EĞİTİMSEL İKTİSADİ

- ⇒ 1727'de ilk Türk matbaası kuruldu.
- ⇒ Avrupa'dan kitaplar tercüme edildi ve kütüphaneler kuruldu.
- ⇒ Avrupa'ya öğrenci gönderildi.
- ⇒ Kumaş ve kâğıt fabrikaları kuruldu.
- ⇒ Osmanlı'da çiçek aşısı yapıldı.
- ⇒ Mimaride barok ve rokoko tarzı yaygınlaştı.
- ⇒ Esham adıyla devlet iç borçlanmaya gitti.

ASKERİ

- ⇒ Avrupa'dan askerî danışman getirildi.
- ⇒ Topçu ve İstihkâm ocağı düzenlendi.
- ⇒ Nizamıcedit kuruldu.
- ⇒ Subay yetiştirmek amacıyla Kara ve Deniz Mühendishanesi kuruldu.

İDARİ (SİYASİ)

- ⇒ Kubbealtı vezirliği kaldırıldı.
- ⇒ Sadrazam konağı Babiali adıyla önem kazandı, şeyhülislam divana dâhil edildi.
- ⇒ Avrupa'da geçici ve daimi elçilikler kuruldu.
- ⇒ Reisülküttab ve kalemiye yönetiminde etkin hâle getirildi.

II. MAHMUT DÖNEMİ (1808-1839)

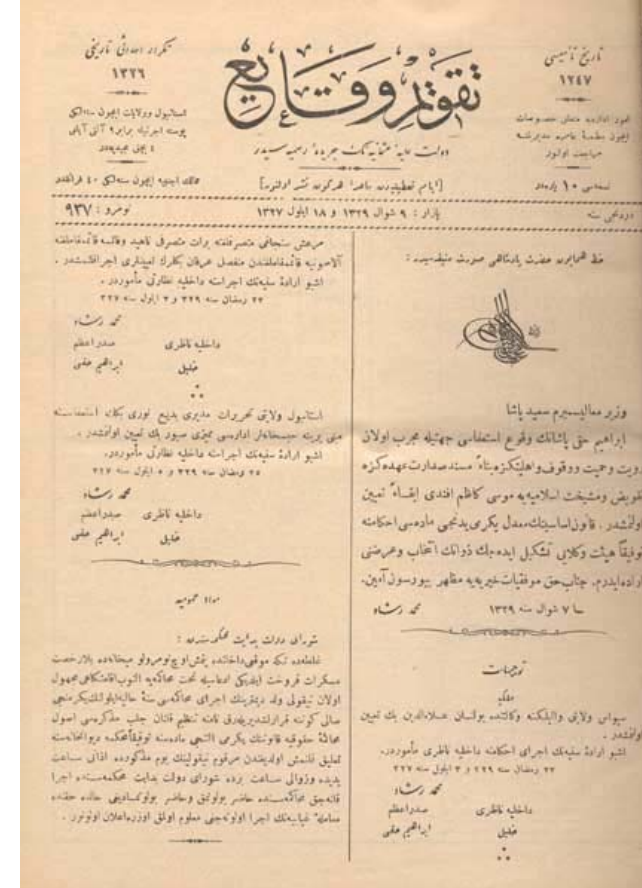
- III. Selim'in izinden gitti ve onun ıslahatlarını canlandırmaya çalışmıştır.
- Öncelikle orduyu ele aldı ve Sekban-ı Cedid adında bir ocak açtı
- Ancak bu gelişme de Yeniçerilerin isyanı ile son buldu.
- Yeniliklerin önündeki en büyük engelin Yeniçeri Ocağı olduğunu gören II. Mahmut, 1826'da Yeniçeri Ocağını ortadan kaldırmıştır.
- Yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye adıyla yeni ve modern bir ordu kurmuştur

- 1826'da ilk defa Avrupa'ya öğrenci gönderilmiştir.
- Yabancı uzmanların yardımlarıyla Harbiye ve Tıbbiye gibi yeni askeri okullar açılmıştır.
- İlköğretim mecburi hale getirilmiştir.
- Medreselerin dışında Rüştiye mektepleri açılmış,
- 1831'de Takvim-i Vekayi adıyla ilk resmi gazete yayınlanmaya başlamıştır.

Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa
Sekban-ı Cedid ordusunun kurucusu

- Hükümet teşkilatında değişiklikler yapılarak, bakanlıkların kurulmasına başlanmıştır. Bu şekilde II. Mahmut döneminde yapılan yeniliklere Tanzimat döneminin fikri yapısı oluşturulmuştur. Yurt dışına çıkışlarda pasaport uygulanmasına yine bu dönemde başlanmıştır. Kıyafette yenilik yapılarak, fes ve pantolon giyilmeye başlanmıştır. II. Mahmut döneminde vezir-i azamın gücü zayıflatılarak, padişahın otoritesi kuvvetlendirilmiştir.

İkinci
Mahmut,
geleneksel
giysiler
içerisinde.

İkinci
Mahmut,
Avrupa
üniforması
ile.

MERKEZ TEŞKİLATINDAKİ DÜZENLEMELER

Eski Düzen	Yeni Düzenleme	Günümüzdeki Karşılıkları
Divanühümayun	Nazırlıklar	Bakanlar Kurulu
Sadrazamlık	Başvekâlet	Başbakan
Reisülkütablık	Hariciye Nezareti	Dışişleri Bakanı
Sadaret Kethüdası	Dahiliye Nezareti	İçişleri Bakanı
Şeyhülislamlık	Babimeşihat Dairesi	Diyanet İşleri Başkanlığı
Hazineiamire	Maliye Nezareti	Maliye Bakanı

- ▶ Bu dönemde merkez için en önemli tavizlerden biri çoğunluğu Balkanlardan olan ayanlar ile devlet arasında imzalanmış olan Sened-i İttifak'tır.

Sened-i İttifak

Tepedelenli Ali Paşa

Pazvandoğlu Osman

Alemdar Mustafa Paşa

II. Mahmut Dönemi Yenilikleri

GÜLHANE HATT-I HÜMAYUNU (TANZİMAT FERMANI 3 KASIM 1839)

- Tanzimat dönemi (1839-1876), Osmanlı tarihinde yeni bir devrin başlangıcıdır.
- Bu dönem, devletin siyasi, sosyal, askeri ve kültürel alanlarda kötüye gidişini önlemek gayesiyle daha geniş ıslahatların yapıldığı bir devirdir.
- Tanzimat Fermanı, Gülhane Parkı'nda halka okunduğu için Gülhane Hatt-ı Hümayunu diye de anılır.
- Bu ferman Mustafa Reşit Paşa tarafından hazırlanmıştır.
- Çıkarılacak olan yeni kanunların dayandırılacağı temel ilkeler şunlardır:
 1. Müslüman ve Müslüman olmayan bütün halkın can, mal ve namus güvenliğinin sağlanması.
 2. Herkesten belli usüllere ve kazancına göre vergi alınması
 3. Herkesin kanun önünde eşit tutulması, mahkemelerin açık yapılması ve kimsenin yargılanmadan öldürülmemesi.
 4. Herkesin mal ve mülk edinmesinin sağlanması, istediğinde bunları satması veya yenisini alması, çocuklarına miras bırakma hakkının bulunması.

Sultan Abdülmecid
(1838-1861)

Mustafa Reşid Paşa

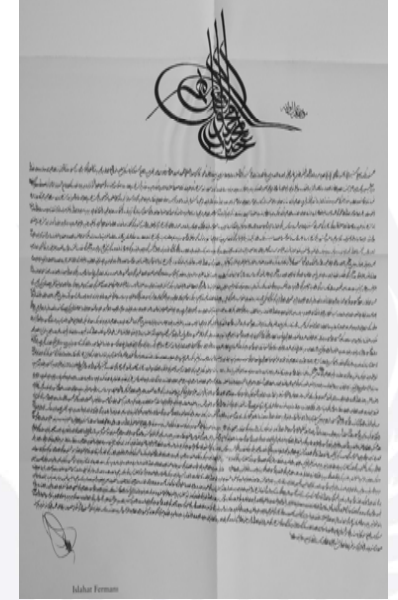
- ▶ Bu ferman ile padişah ilk kez kanun gücünün üstünlüğünü kabul etmiştir.
- ▶ Bu ferman anayasacılık hareketlerinin ilk adımı sayılır.
- ▶ Can ve mal güvenliği, mülkiyet hakkı yasal güvence altına alındı.
- ▶ Bu dönemde batılı aydın ve devlet adamları yetişmiştir.
- ▶ Avrupa hukuk kurallarına göre yargılama yapan mahkemeler kuruldu.
- ▶ **Osmanlı devleti** Tanzimat ile birlikte batılılaşma yönünde önemli bir adım attı.
- ▶ Tanzimat Fermanı'nın istenilen şekilde uygulanmayışının temel sebepleri şunlardır :
- ▶ 1. Batı'dan alınan yeniliklerin derinliğine anlayamamış olması, sadece şeklen benimsenmiş olması.
- ▶ 2. Azınlıklara verilen hakların büyük devletleri tarafından istismar edilmesi. Büyük devletlerin, azınlıkların haklarını koruma adı altında fermandaki ilgili maddeye dayanarak, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmaları ve bunun, Tanzimat Fermanı'nın uygulanmasını Osmanlı Devleti açısından zorlaştırması.
- ▶ 3. Tanzimat Fermanı ile amaçlanan ıslahatları yapacak kadroların olmaması.
- ▶ Bu nedenlerden dolayı, Osmanlı tebaasını dil, din ve ırk ayrımı gözetmeksizin Osmanlı vatandaşlığı altında birleştirmeyi hedefleyen Tanzimat Fermanı, Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını önleyememiştir.

ISLAHAT FERMANI (28 ŞUBAT 1856)

- Kırım Savaşı nedeniyle Osmanlı Devleti'nin zor durumda kalmasından dolayı kabul edip ilan ettiği bir fermandır.
 - Kırım Savaşıyla Osmanlı ilk defa dış borç aldı.
- Bu ferman, azınlıklara haklarını iyileştirici bir dizi yenilikler getirmiştir.
- Azınlıklara din ve mezhep özgürlüğü tanınacak, kilise ve okul açmalarına izin verilecek.
- Gayrimüslimleri (Müslüman olmayan) küçük düşürecek ifadeler kullanılmayacak.
- Gayrimüslimlerde Müslümanlar gibi devlet memuru olabilecek.
- Azınlıklar askerlik hizmetlerini bedelli olarak yapabileceklerdir.
- Bu ferman ile daha çok gayrimüslimlerin yani Hristiyan, Yahudi gibi azınlıkların hakları düzenlenmiştir.
- Azınlıklara devlet memuru olma hakkı verilmiştir.
- Azınlıklara verilen geniş haklar Müslüman halkın tepkisini çekmiştir.

Islahat Fermanı'nın Mimarı
Mehmet Emin Âli Paşa

Önce gelen:

V. Murat

30 Mayıs 1876

31 Ağustos 1876

II. Abdülhamid, 1867'de amcası Sultan Abdülaziz'in Avrupa seyahati sırasında İngiltere Balmoral'da iken

II. Abdülhamit

31 Ağustos 1876

27 Nisan 1909

II. Abdülhamit (1908)

Sonra gelen:

V. Mehmet (Reşat)

27 Nisan 1909

3 Temmuz 1918

Sultan Abdülaziz dönemi (1861-1876)

- Osmanlı Devleti 1870'li yılların başlarından itibaren hem siyasi hem de iktisadi yani ekonomik açıdan zor bir durumdaydı.
- Tanzimat reformlarının uygulayıcısı ve devleti Batı dünyası ile bütünleştirme politikalarının temsilcileri olan Mustafa Reşit, Fuat ve Âli Paşalar bu yıllarda tarih sahnesinden çekilmişlerdi.
- Bu arada Tanzimat ıslahatlarını yetersiz bulup anayasalı ve parlamentolu bir meşrutiyet idaresi talep eden Yeni Osmanlılar (Genç Osmanlılar) da muhalefet hareketlerine hız vermişler,
 - Genellikle basın yoluyla fikirlerini duyurmaya çalışmışlardı.

Tanzimat döneminin (1839-1876) önde gelen üç siyasi lideri

Tanzimat Fermanı'nı (1839) Gülhane Parkı'nda ilân eden Koca Mustafa Reşit Paşa

Islâhat Fermanı'nın (1856) baş mimarı
Mehmet Emin Âli Paşa

Keçecizade Fuat Paşa

1876 Darbesi ve Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilmesi

- Kırım Harbi'nden (1853-1856) beri alınmakta olan dış borçlar Osmanlı ekonomisini oldukça bozmuştu.
 - Nitekim 1875 yılına gelindiğinde devlet borçlarını ödeyemedi duruma gelmişti.
- Diğer taraftan imparatorluk içindeki bazı uluslar bu durumdan faydalanarak isteyerek ayrılıkçı fikirlerle Balkanlar'da isyanlar çıkardılar.
 - Bu karışık durumların başkent İstanbul'a yansması ise Sultan Abdülaziz'e karşı yapılan bir darbe şeklinde oldu.
- Mithat Paşa, Mütercim Rüştü Paşa, Şeyhülislam Hayrullah Efendi, Serasker Hüseyin Avni Paşa ve Harbiye Mektebi komutanı Süleyman Paşa gibi üst düzey bazı bürokratlar bir saray darbesi ile Sultan Abdülaziz'i tahttan indirerek (30 Mayıs 1876), öteden beri Meşrutiyet yanlısı olarak Yeni Osmanlılarla birlikte hareket eden V. Murat'ı padişah yaptılar.
 - Abdülhamit'in saltanatının ilk yılları buhranların yoğun yaşandığı dönemdir.
 - Balkanlar'da Peşan gibi üst düzey devlet adamcası Abdülaziz döneminde başlayan Bosna-Hersek ve Bulgar ayaklanmalarına, Kardeş V. Murat devrinde Sırp ve Yunan ayaklanmalarına ve eklenmişti. Ve dolayısıyla bu gerilimli ortamı iyice gerginleşmişti.
 - Artık 93 Harbi başlamak üzeredir.

30 Mayıs 1876 Askeri Darbesi Aktörleri

Darbeyle tahttan indirilen ve öldürülen
Sultan Abdülaziz

Mütercim Mehmed Rüşdü Paşa

1876 Darbesinin
liderlerinden
Hüseyin Avni Paşa

Darbe kadrosundan Mithat Paşa

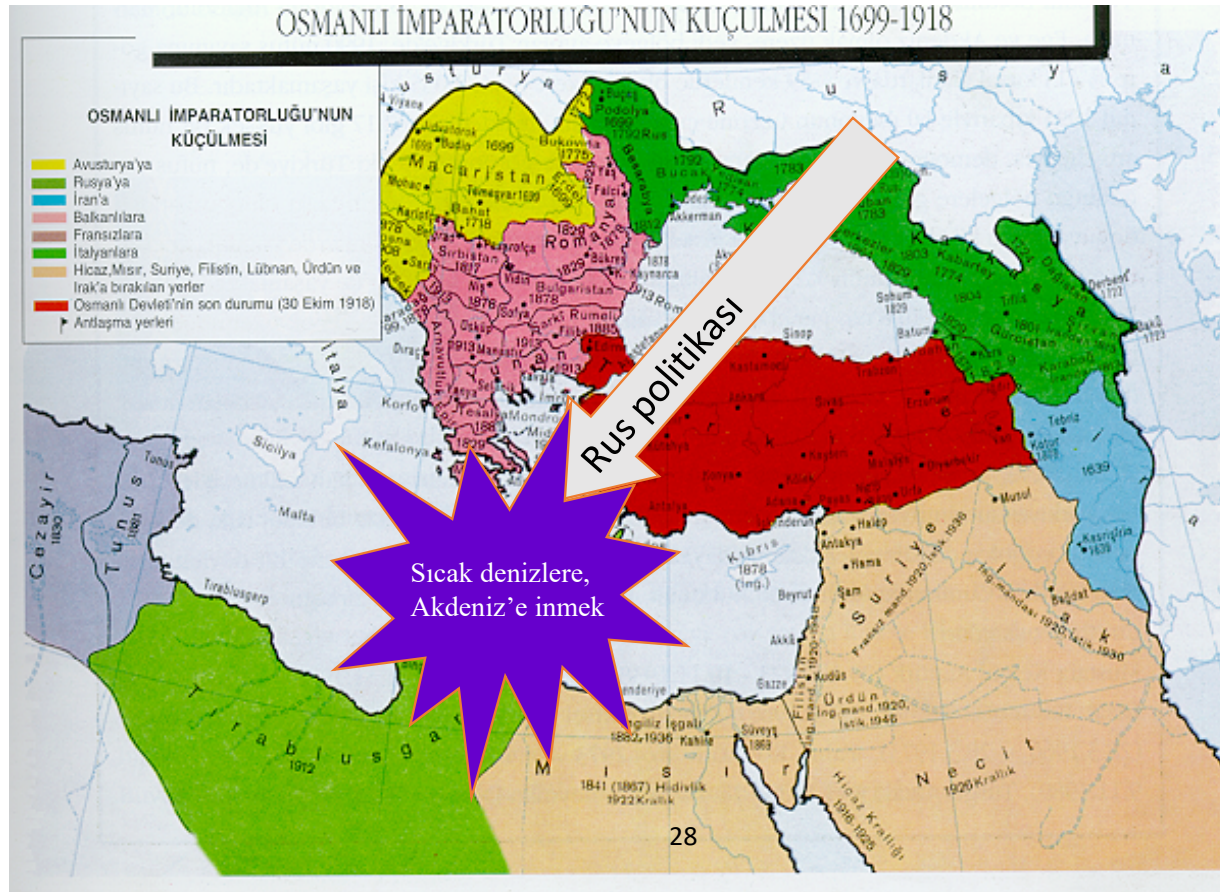

Darbe sonrası padişah
yapılan V. Murat

Sultan Abdülaziz'in öldürülmeden (4 Haziran 1876) önceki son fotoğrafı

RUS ÇARLIĞI

Avrupa'nın Hasta Adamı

← Solda:

Ölmekte olan Osmanlı

→ Sağda:

Sultan II. Abdülhamit, dünyanın büyük güçleri olan Rusya, Fransa ve İngiltere'nin Osmanlı'yı bir şirkete dönüştürmeye karar vermelerine dair bir broşüre bakıyor. Karikatürler, Osmanlı'nın Avrupalı güçlerin oyuncağı hâline geldiğini anlatmaktadır.

"TURKEY LIMITED"

SULTAN—"BISMILLAH! Make me into a limited company? M'M - AH - S'pose they'll allow me to join the board after allotment."

—Punch (London), Nov. 28, 1896

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi)

- Bu savaş Rumi Takvimle 1293 tarihine denk geldiğinden «93 Harbi» diye anılır.
- Balkanlarda Rus Çarlığı'nın kıskırtmaları ile önce Hersek'te isyan başlar (1875).
- Osmanlı Devleti, Hersek ayaklanmasını bastıramayınca Sırbistan, Karadağ ve Bulgaristan'da da isyanlar çıkar.
- «Balkan Bunalımı» adı verilen bu sorunun çözümü için Avrupalı devletler İstanbul'da bir konferans (Tersane Konferansı) düzenlemeye karar verirler.
 - Almanya, İngiltere, Rusya, Fransa, İtalya, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı Devleti katıldı.
- 23 Aralık 1876'da İstanbul Tersane Konferansı'ndan (Haliç Tersaneleri'nde bulunan Bahriye Nezareti'nde),
 - Bosna-Hersek ve Bulgaristan'da özerk yönetimler kurulması
 - Sırbistan ve Karadağ topraklarının genişletilmesi ve Osmanlı Devleti'nin bu bölgelerdeki askerlerini geri çekmesi kararları çıkar.
- Osmanlı Devleti bu talepleri kabul etmeyince Londra'da bir konferans daha toplanır.
- Londra Konferansı'na Avusturya, Almanya, İtalya, Rusya ve İngiltere katılmıştır.
- Londra Konferansı'ndan;
 - Osmanlı Devleti, Hıristiyan halk için söz verdiği reformları yerine getirecek, protokolü imzalayan devletlerin elçileri reformları denetleyeceklerdir, kararları çıkmıştır.
- Osmanlı Devleti, kendisinin katılmadığı bir toplantıda alınan bu kararları kabul etmeyince Rusya, Osmanlı'ya savaş ilan etti.
 - Osmanlı Devleti bu savaş boyunca, hem Balkanlarda hem de Kafkaslardan saldıran Rusya'ya karşı Doğu'da yani iki cephede birden savaşmak zorunda kalmıştır.
 - Bu savaş sırasında Romenler, Sırlar, Bulgarlar ve Karadağlılar Rusya'ya yardım etmişlerdir.
- İngiltere, ilk kez bu savaş sırasında Rusya'ya karşı Osmanlı toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçmiştir.
 - Osmanlı Devleti ile Almanya arasındaki yakınlaşmadan rahatsız olan İngiltere, Rusya'ya Süveyş Kanalı'na dokunmadığı ve Boğazlarla ilgili statükoyu bozmadığı takdirde savaşta tarafsız kalacağını bildirmiştir.

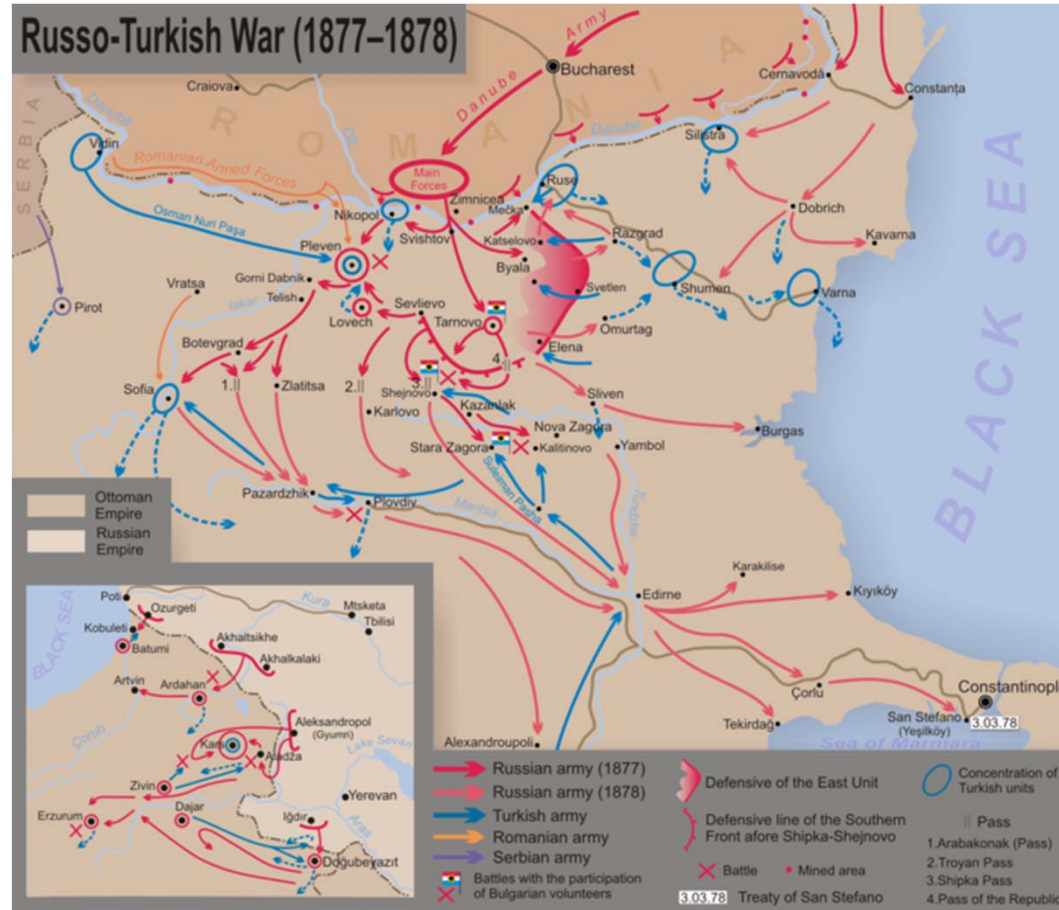
Tersane Konferansı'na katılan ülkelerin temsilcileri

Ayastefanos (Yeşilköy) Anlaşması (3 Mart 1878)

- Rusların Doğu ve Batı'daki ilerleyişini durduramayan Osmanlı Devleti, Rus ordusunun İstanbul'a yaklaşması üzerine barış istemek zorunda kaldı.
- Ayastefanos (Yeşilköy) Anlaşması'na göre;
 - Büyük bir Bulgaristan kurulacak, Makedonya ve doğu Rumeli Bulgaristan'a bağlanacak,
 - Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız olacak,
 - Kars, Ardahan, Batum ve Doğu Beyazıt Ruslara bırakılacaktı.
 - Bosna-Hersek'e muhtariyet (otonomi) verilecek,
 - Girit'te ve Ermenilerin bulunduğu yerlerde ıslahatlar yapılacak,
 - Osmanlı Devleti, Rusya'ya ağır bir savaş tazminatı ödeyecekti.
- Bu anlaşmayla Rusya; takip ettiği Panславизм politikasında başarılı olmuştur.
- Rusya, Büyük Bulgaristan'ın kurulmasıyla Ege Denizi'ne (sıcak denizlere) ulaşmayı amaçlamıştır.
- Doğu Anadolu'da bir Ermeni devletinin kurulmasını sağlayıp, bölgede nüfuz sahibi olmayı isteyen Rusya, anlaşmaya Ermenilerle ilgili madde koydurmuştur.
 - Böylece Ermeni sorunu ilk kez uluslararası bir belgeye yansımıştır.
 - Ayrıca Rusya ıslahatların yapılıp yapılmadığını bahane ederek Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışma fırsatı elde etmiştir.
 - Böylece Kafkaslar ve Doğu Anadolu üzerinden de Akdeniz'e inebileceği yeni bir planı uygulama fırsatı elde etmiştir.
- 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Kafkaslardaki Rus ve Ermeni zulmü, Balkanlarda da Bulgar ve Rus askerlerinin saldırıları nedeniyle on binlerce Müslüman-Türk katledilmiş ve yine on binlerce Müslüman-Türk Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmıştır.

93 Harbi'nde Balkan Cephesi

93 Harbi'nde Doğu (Kafkas) Cephesi

The Russo-Turkish War in caucasus, 1877

Berlin Kongresi (13 Temmuz 1878) ve Sonrası

- Ayastefanos Anlaşması'yla Rusya'nın Balkanlar'da tamamen hakim konuma gelmesi ve Bulgaristan'ın Ege Denizi'ne ulaşması İngiltere'yi ciddi manada rahatsız etti.
 - Zira Rusya, Bulgaristan'ı kullanarak Akdeniz'e inebilir, İngiliz çıkarlarını tehlikeye düşürebilirdi.
- Diğer Avrupa devletleri de (Avusturya-Macaristan) Rusya'nın güçlenmesinden endişe duyuyorlardı.
- Bundan dolayı Rusya'ya Ayastefanos'u tanımadıklarını, yeni bir barış yapılması gerektiğini bildirdiler ve Rusya bu durumu kabul etmek zorunda kaldı.
- Bunun üzerine, Osmanlı Devleti, İngiltere, Fransa, Rusya, Avusturya-Macaristan, Almanya ve İtalya temsilcilerinin katıldığı konferansta Berlin Anlaşması imzalandı.
- Bu anlaşmaya göre;
 - Sırbistan, Karadağ ve Romanya'ya bağımsızlık verildi
 - Kars, Ardahan, Batum Rusya'ya; Doğu Beyazıt Osmanlı Devleti'ne bırakıldı
 - Osmanlı Devleti, Rusya'ya ağır bir savaş tazminatı ödeyecekti
 - Bosna, Osmanlı toprağı sayılacak, ancak yönetimi geçici olarak Avusturya-Macaristan'a bırakılacaktı
 - Girit'te ve Ermenilerin meskun oldukları yerlerde ıslahatlar yapılacaktı
 - Ayastefanos ile kurulan Bulgaristan üçe ayrılacaktı.
 - Asıl Bulgaristan, Osmanlı Devleti'ne bağlı muhtar bir prenslik olacak,
 - Doğu Rumeli Osmanlı'ya bırakılacak, fakat ayrıcalıklı bir hale getirilerek Hıristiyan bir vali tarafından yönetilecekti..
 - Makedonya da ıslahat yapılması koşuluyla Osmanlı Devleti'ne verilecekti.

Berlin Kongresi sonrası sınırlar

